

GUIA DOCENT D'ASSIGNATURA

Titulació: Grau en Ciències Religioses

Nom assignatura: METAFÍSICA

Curs **2019-2020**

ECTS

4

Període
lectiu

**De
setembre a
gener**

H. de classe setmanals

1'30h

Àrea

Professor

Dr. Abel Miró i Comas

Llengua

Català

Descripció/Justificació

Les conclusions teològiques són deduïdes a partir d'allò que es troba de forma implícita en el dipòsit revelat. Per tal de realitzar aquesta labor d'explicitació, la teologia es val de les altres ciències com d'un mitjà, com d'un instrument. Ara bé, com que no totes les ciències tenen el mateix valor, d'entre totes elles sobresurt la metafísica, els arguments de la qual posseeixen una certesa absoluta, car llur premissa major és essencial. Per tot això, la metafísica es revela com el mitjà més segur per la Teologia o Sagrada Doctrina, que en darrer terme no és altra cosa que metafísica aplicada a la Revelació. No és d'estranyar, doncs, que l'estudi d'aquesta disciplina sigui imprescindible en un grau de Ciències religioses.

Requisits i orientacions prèvies

És recomanable tenir coneixements de filosofia clàssica i medieval.

Objectius específics

- (i) Oferir una introducció a la metafísica tomista, que està estretament arrelada a la història del Seminari de Vic i, més en general, a la tradició catalana.
- (ii) Examinar els fonaments de la metafísica, el seu objecte, el seu mètode i el seu estret vincle amb la qüestió de l'ens i del ser.

Competències

Competències transversals (genèriques)

Capacitat d'expressió oral i escrita, comprensió lectora.

Competències específiques

Tot home, pel sol fet d'ésser home, posseeix una inquietud metafísica; la pregunta per l'invisible, per l'infinit, ens és constitutiva. Al llarg d'aquest curs intentarem adquirir la capacitat de formular i examinar des de la metafísica tomista, des de la *philosophia perennis* (perenne en el seu esforç constantment renovat de comprendre l'incomprensible), aquests interrogants que ens són tan íntims.

Continguts

Introducció a la metafísica

I- Els fonaments

- (i) Els tres primers principis
- (ii) La intel·lecció d'allò universal

- (iii) La mediació pensant
- (iv) El coneixement existencial de la ment
- (v) El coneixement «habitual» i el coneixement «actual»
- (vi) El coneixement essencial de la ment
- (vii) L'estructura ontològica del coneixement humà
- (viii) El principi de consciència
- (ix) El principi de no-contradicció
- (x) L'afirmació objectiva absoluta
- (xi) L'existència de la veritat
- (xii) Mode, espècie i ordre

II- L'objecte de la metafísica

- (i) Intuïció i abstracció
- (ii) Dues dimensions d'allò «universal»
- (iii) Coneixement «actual» i coneixement «virtual»
- (iv) Abstracció «total» i abstracció «formal»
- (v) L'ens transcendental
- (vi) El primer conegut
- (vii) La doble accepció de l'ens
- (viii) L'ens com a participi
- (ix) L'ens com a nom
- (x) L'ens i l'essència real
- (xi) Metafísica d'allò possible i metafísica del ser

III- L'analogia

- (i) El sentit fonamental
- (ii) El triple ús del terme
- (iii) L'atribució
- (iv) La proporcionalitat
- (v) La proporcionalitat extrínseca
- (vi) Les tesis graduades
- (vii) Les interpretacions problemàtiques
- (viii) L'atribució intrínseca
- (ix) L'analogia dels transcendentals
- (x) L'atribució formalment i material
- (xi) El problema de la primacia
- (xii) Doctrina unitària

IV- L'ens i el ser

- (i) Contingut significatiu de l'ens
- (ii) L'ésser
- (iii) L'acte i la perfecció
- (iv) La participació de l'ésser
- (v) L'essència
- (vi) L'existència
- (vii) El problema de la distinció
- (viii) L'«oblit» de l'ésser
- (ix) Graus de perfecció
- (x) Autonomia
- (xi) Immanència
- (xii) L'ésser i l'entendre

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge

Les classes seran de tipus magistral i es desenvoluparan ben a prop dels textos originals.

Avaluació

Criteris d'avaluació

Cal que l'alumne redacti un treball relacionat amb algun punt del temari. L'elecció del tema es deixa a l'arbitri de l'alumne però és indispensable que, un cop escollit, n'informi al professor i li entregui un esquema del projecte.

Bibliografia bàsica

- BOFILL BOFILL, Jaume, *La escala de los seres o el dinamismo de la perfección*, Publicaciones Cristiandad, 1950.
- ÍD., *Obra filosòfica*, Ariel, Barcelona, 1967.
- CANALS VIDAL, Francisco, *Sobre la esencia del conocimiento*, PPU, Barcelona, 1987.
- ÍD., *Cuestiones de fundamentación*, PPU, Barcelona, 1981.
- FABRO, Cornelio, *Participación y causalidad según Tomás de Aquino*, EUNSA, Pamplona, 2009.
- FORMENT, Eudaldo, *Historia de la filosofía tomista en la España contemporánea*, Encuentro, Madrid, 1998.
- ÍD., *Introducción a la Metafísica*, PPU, Barcelona, 1984.
- ÍD., *Lecciones de Metafísica*, col.: «Manuales universitarios Rialp», nº28, Ediciones Rialp, Madrid, 1984.
- ÍD., *Metafísica*, Palabra, Madrid, 2009.
- ÍD., *Filosofía del ser*, PPU, Barcelona, 1988.
- GARRIGOU-LAGRANGE, Reginald, *Dios. I: Su existencia. II: Su naturaleza* (Trad. José San Román Villasante), Palabra, Madrid, 1977.
- GILSON, Étienne, *Elementos de filosofía cristiana* (Trad. Amalto García-Arias), Rialp, Madrid, 1977.
- GONZÁLEZ ÁLVAREZ, A., *Tratado de Metafísica, Ontología*, Madrid, Gredos, 1967.
- MARITAIN, Jacques, *Arte y escolástica* (Trad. Juan Arquímedes González), Espiga de Oro, Buenos Aires, 1945.
- O'ROURKE, Fran, *Pseudo-Dionysius and the Metaphysics of Aquinas*, University of Notre Dame Press, Notre Dame, 2005.
- PÈGUES, Thomas, *Catecismo de la Suma teológica* (Intr., trad. i notes Eudaldo Forment), Homologens, Madrid, 2011.
- SANT TOMÀS D'AQUINO, *Opera omnia* (edició lleonina), Roma, 1882.
- ÍD., *Cuestiones disputadas sobre el mal* (Trad. Ezequiel Téllez Maqueo), Ed. EUNSA, Pamplona, 1997.
- ÍD., *Cuestiones disputadas sobre la verdad* (Trad. Gabriel Ferrer Aloy, notes d'Abelardo Lobato) q.1, a.1, dins de: FORMENT, Eudaldo (Intr. i ed.), *Santo Tomás de Aquino. Textos selectos*, Gredos, Madrid, 2012.
- ÍD., *De ente et essentia*, (Trad., intr. i comentaris, Eudaldo Forment), dins de: FORMENT,

Eudaldo, *Filosofía del ser*.

ÍD., *Suma contra gentiles* (Intr. Eudaldo Forment, trad. Laureano Robles i Adolfo Robles), BAC, Madrid, 2007.

ÍD., *Suma de Teología*, 2ª ed. dirigida por los regentes de estudios de las Provincias Dominicanas en España, 5 vols., Madrid, BAC, 1988-1994, 1997.

ÍD., *Suma Teológica*, traducció i anotacions per una comissió de PP. dominics per Francisco Barbado Viejo, 16 vols., BAC, Madrid, 2010.

TORRAS I BAGES, Josep, *Estètiques*, Balmes, Barcelona, 1936.